

*Костиця І.В., Шокало Д.В.
м. Харків, Україна*

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У сучасних умовах існування, з точки зору системи вищої освіти, тема «Формування лідерських навичок у майбутніх викладачів», є досить актуальною, так як на сьогоднішньому етапі розвитку, успішність професійної діяльності спеціаліста залежить не лише від його фахової підготовки, а й від лідерської активності, відповідальності, прагнення до саморозвитку. У педагогічній діяльності викладач поєднує виконання функцій керівника і лідера, який сприяє соціально значущому особистісному розвитку вихованців та позитивній дієвості студентського колективу. Отже, наша освіта потребує висококваліфікованих викладачів, які є лідерами у своїй сфері діяльності. Наявність таких якостей у майбутніх викладачів-лідерів є дуже важливою, тому що правильно підібрана методика викладання, матиме змогу правильним чином сформувати лідерські навички у майбутніх спеціалістів.

На сьогоднішній день, ми можемо спостерігати, що питання лідерської ролі педагога досліджувала велика кількість вчених, серед яких А. Болдвін, Ю. Гільбух, І. Іванов, Дж. Кетена, О. Киричук, К. Кларк, О. Хмизова, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Л. Термен та ін. Вивчаючи різні аспекти педагогічного лідерства, вказані дослідники підкреслювали важливість формування загальної та педагогічної культури особистості, розвитку лідерських вмінь і навичок у процесі професійної діяльності. Наприклад, О. Романовський, у своїй роботі під назвою «Особистість сучасного керівника в аспекті теорії духовного лідерства» згадав Б. Парігіна, який виділяє кілька видів лідерства, заснованих на змістовній характеристиці діяльності лідера: натхненник, виконавець, універсал, організатор [1]. Автори погоджуються з таким переліком, але пропонують доповнити його моделлю лідер-

творець, діяльність якого спрямована на створення команди, де враховані потреби кожного члена і його власні, що в свою чергу дозволяє виконати програму організації, приклавши максимум зусиль, та у результаті мати змогу самореалізуватися. О.Євтихий стверджує, що діяльність лідера - це продукт відносин в колективі, які складаються з активів лідерства в особливих ситуаціях. Результат рішення проблемних питань та продукти всієї діяльності будуть залежати від сприйняття та свідомості послідовників [2]. Ю. Платонов вважає, що лідер повинен прийняти основні норми і цінності групи і бути кращим з групи в розумних межах [3]. Як бачимо, вчені всі характеристики лідера пов'язують переважно зі ступенем соціальної взаємодії і комунікацією на рівні групи. Сьогодні потрібно не просто враховувати унікальний набір характеристик або володіти методами впливу на групу, тому розуміння лідерства вимагає оновлення змісту і модернізації структури. Де Вріс, узагальнюючи інформаційний потенціал досліджуваного терміна, вказував на двояку природу поняття: стан і процес. У значенні стану лідерство складається з набору характеристик (моделей поведінки і особистісних якостей), які підвищують досягнення цілей людиною. У значенні процесу - це старання керівника вплинути на членів групи, щоб направити їх зусилля на досягнення спільної мети. сучасність вимагає розгляду третьої сторони лідерства, яку умовно можна позначити як результат. У такому ключі поняття являє собою концентрацію навичок і зусиль лідера для створення і функціонування команди, з якою він є нерозривним, тобто цілеспрямоване високоєфективне командоутворення та його функціонування. Мета лідера - міцна команда, де кожен – самодостатня особистість, він є елементом команди, в якій всі працюють на максимальний результат спільної справи [4].

Таким чином, спираючись на аналіз літератури, виділяємо найбільш важливі, на наш погляд, особистісні риси лідера у вищій школі: оптимізм, комунікативність, здатність йти на виправданий ризик, цілеспрямованість, тактовність і уважність, цілісність і послідовність, емпатія, здатність до об'єктивної самооцінки. Лідерство – складний соціально-психологічний процес групової диференціації. З метою вирішення проблеми формування лідерських якостей у майбутніх викладачів у студентському колективі ми дослідили поняття «лідерство», отже можна уточнити, що сутність лідерства полягає у визнанні права лідера на організацію спільної діяльності, спрямованої на задоволення інтересів даного співтовариства, в його впливі на оточуючих людей.

Література. 1. *Романовський О.Г.* Особистість сучасного керівника в аспекті теорії духовного / О.Г. Романовський, Н.В. Серeda // Теорія і практика [Електронний ресурс] лідерства управління соціальними системами. - 2013. -№3. -С. 20-27.- Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_201334. 2. *Євтихів О. В.* Класифікація та аналіз представлений на тему лідерство [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.elitarium.ru/klassifikacija_analiz_liderstvo 3. *Платонов Ю.П.* Структура и условия лидерства [Электронный ресурс] – СПб: 2015. – Режим доступа: http://iteam.ru/publications/strategy/section_33/article_3697. 4. *Де Врис М. К.* Містика лідерства. Розвиток емоційного інтелекту / М. К. де Врис. - М.: Альпіна Бізнес Букс, 2004. – 311 с.